

nr. 8 oktober 2025

samenspraak

Familie Lunneker

protestantse gemeente lochem

Een vaste burcht is onze God

(lied van Maarten Luther bij psalm 46)

Eind oktober, de 31e is het hervormingsdag. Vroeger werd die dag in menige Protestantse kerk nog gevierd. Tegenwoordig is het al heel wat als je er als predikant in de zondag ervoor of erna enige aandacht aan besteedt. Dat komt natuurlijk mede door de toegenomen waardering voor de Katholieke traditie en de groei van de oecumene na de Tweede Wereldoorlog. We hebben geleerd dat we het als christenen samen moeten doen in deze wereld.

Maar dat is niet het hele verhaal. Ik vermoed dat ook de 'theologie' van de reformatie en zeker ook die van Maarten Luther, de belangrijkste kerkhervormer, niet meer zo populair zijn. Die theologie vindt u prachtig samengevat in de eerste regel van Maarten Luthers beroemdste lied: 'Een vaste burcht is onze God'. In de geloofsbeleving en ervaring van Luther stond God als een muur, een wal waarachter je kunt schuilen. Luther twijfelde aan van alles. Vooral aan zijn eigen geloof en hij zag de toekomst van de wereld soms somber in. Wie ooit depressief was vindt Luther aan zijn zijde. Maar al zijn twijfel en zijn zorg valt steeds weer weg als hij zich richt tot de eeuwige God. Die is betrouwbaar, die staat als een vaste burcht. En al het kwaad van deze wereld zal uiteindelijk wijken voor Gods overwinnende liefde in Christus. Dat staat als een huis. Zoals ook het lied van Luther staat als een huis.

Maar wij mensen van het begin van de 21e eeuw hebben wat meer twijfel over die God. Is Hij wel een vaste burcht? Is zijn weg in Jezus Christus niet ten diepste een kwetsbare weg? En wij aarzelen wat met al te grote woorden. Ik bespeur ook in onze tijd veel twijfel. Daar ligt een overeenkomst met Luther, in dat opzicht is hij heel modern. Voorzichtig zouden wij ons door Luther misschien kritisch kunnen laten bevragen of onze twijfel misschien niet iets teveel twijfel aan God is en vooral – dat zou een echt kritische vraag van de hervormer aan ons kunnen zijn – of onze twijfel misschien niet iets te gemakkelijk uitgaat van de goedheid van ieder mens. Anders gezegd: Luther stelt in elk geval mij de vraag of we soms niet iets te hoog van de mens denken en te laag van God.

Misschien denkt u nu wel: wat een moeilijke praat. Toch hoop ik dat u iets herkent van de spanning tussen twijfel en vertrouwen. Rond hervormingsdag vind ik het mooi te beseffen dat we aan van alles kunnen twijfelen, maar dat we niet hoeven te twijfelen aan Gods goedheid en trouw. Die staat inderdaad als een vaste burcht en die zal het kwaad keren.

Paul Wansink

2 Meditatie

4 Maatschappelijk gesprek: de Waarde van de Aarde

Ria Wolters

7 Van de predikant

8 In gesprek met ...

Familie Lunneker

10 Bijbeluitleg

11 Samen gemeente zijn: winterprogramma

14 Taizé-dienst

15 Musical Job

16 Kerkdiensten

18 Pastoraat/Diaconie
Uitnodiging seniorenmiddag

19 Veilige kerk

20 In Memoriam: Ank Koppelaar

21 In Memoriam: Emmy Varèl

22 In Memoriam Marieke Sietsma

23 In Memoriam: Janke Weenink

24 In Memoriam: Dirk Mast

25 Diaconie/Beheer

26 Impressie startzondag

27 Berichten

28 In gesprek met ...

Dick van der Kraats

29 Iconen in de Gudulakerk

30 Colofon

31 Leesrooster

32 Gedicht

de Waarde van

In het begin schiep God de aarde, het was woest en ledig. Dat staat in de Bijbel beschreven.

Tienduizenden jaren geleden, bij het ontstaan van die aarde, waren Adam en Eva de eerste bewoners. Anno 2025 zijn we met bijna tien miljard mensen op deze planeet. Vanaf de eerste dag tot op de dag van vandaag is de grond bewerkt om voedsel te produceren. Het rentmeesterschap is doorgegeven van generatie op generatie.

Rentmeesterschap en de Waarde van de Aarde: hoe zie jij dat?

Dat is alles omvattend. Of het nu gaat over de zee of de vruchtbare landbouwgrond. Alles heeft zijn doel en draagt bij aan een wereld waarin wij leven.

Die 'wij' omvat dus de hele wereldbevolking. Ieder mens moet voorzien worden van voedsel: eten en drinken. Die wereldproductie van ons voedsel vindt plaats op slechts drie procent van het aardoppervlak. Het overige is niet geschikt om te produceren.

Met die gegevens in ons achterhoofd moeten we beseffen dat we zuinig moeten zijn in Nederland met de aanwezige cultuurgrond. We leven in een van de vruchtbaarste gebieden van de wereld om voedsel te produceren.

De Nederlandse boer en tuinder gaat zorgvuldig om met zijn grond, ze willen het goed doorgeven aan de volgende generaties. Immers, ze hebben er alle belang bij dat er goed geproduceerd kan worden. De boeren weten als geen ander hoe de natuur werkt en reageert. Immers, ze hebben er alle belang bij dat er over honderd jaar (en meer) nog gewassen groeien.

Dat is het rentmeesterschap: doorgeven. Als sector moet steeds worden verteld dat er zorgvuldig wordt omgegaan met grond,

**Een gesprek met Ria Wolters.
Voorzitter van de land en
tuinbouw organisatie LTO
Noord, afdeling Achterhoek
Noord waar ook de gemeente
Lochem bij hoort.**

de Aarde

gewassen, dieren, grondwater, luchtkwaliteit, enz. Met de vele kennis in ons land aanwezig zijn we wat dat betreft toonaangevend in de wereld.

Hier wordt duurzaam geproduceerd, er wordt volop van de kracht van de natuur gebruik gemaakt. Dat kan hier ook in ons land gezien de veelal goede verhouding in zon en regen... de waarde van onze aarde.

Waar kruisen de wegen van producent en consument?

Ik kijk liever naar waar onze wegen samen komen. We kunnen niet zonder elkaar, dat geldt overigens in onze hele maatschappij.

In de media of politiek wordt daar wel eens anders over gesproken. Bepaalde mensen hebben een bepaald doel voor ogen zonder om zich heen te kijken of dat wel reëel is.

Wat landbouw betreft hebben we te maken met een raamwerk aan Europese afspraken waar we tegenaan lopen. Een raamwerk dat zo'n dertig jaar geleden is opgesteld zonder na te denken wat de gevolgen zouden zijn. De 'green deal' of 'farm to fork' zijn ruim achterhaald. We leven nu in een heel andere tijd als toen. Dat was vijf jaar duidelijk te merken bij de coronacrisis toen de schappen in de supermarkt leeg raakten.

Datzelfde was drie jaar geleden weer het geval bij het uitbreken van de oorlog in Oekraïne.

En wat is de volgende crisis....

Het kan maar zo, voedsel als wapen. Voedsel om macht te krijgen bij schaarste.

Tegelijk kan voedsel ook verbinden en

solidariteit scheppen, we eten het en wordt een deel van ons maatschappelijk omgaan met de medemens.

Volgens berekeningen is er in Nederland in 2030 een tekort aan melk, het aantal varkens loopt hard terug evenals het pluimvee (eieren).

Deels komt dit door te weinig bedrijfsopvolging maar meer nog door de politieke wens.

De miljarden kostende uitkoop van boerenbedrijven zal zeker de keerzijde binnen een aantal jaren laten zien.

Nu al komt driekwart van hetgeen wij consumeren ons land binnen. Voorbeelden zijn: thee, koffie, cacao, wijnen, fruit, enz, enz. En dan de rest nog als auto's, tv's, e.d. Dat alles samen heeft grote impact op het milieu met alle transportbewegingen.

Ja, in Nederland moeten we elke meter benutten voor de voedselproductie. Het is niet te veroorloven om zoveel grond uit productie te halen zoals de laatste jaren gebeurt in ons land ten behoeve van natuur ontwikkeling.

Er wordt veel te eenzijdig gekeken als het om natuur gaat. Natuur is ook een weiland, aardappelvelden of een perceel bieten.

Laten we eerlijk zijn, de reeën, hazen en konijnen eten de verse grassen in onze weilanden of graanvelden. In de winterdag verblijven/schuilen ze in de gezaaide groenbemesters.

Natuurgronden leveren wel voedsel voor een klein aantal insecten; het staat in geen verhouding met landbouwgrond.

Als je eenzijdig produceert, zoals op natuurgrond, dan vergeet je het ander.

Er zijn boeren/tuinders die biologisch produceren of regeneratief. De eerste groep heeft een duidelijk hogere kostprijs die moet worden doorberekend aan de consument. De tweede groep produceert vrijwel gelijk aan de traditionele productie.

Je vertelt over de politieke wens, hoe zie jij dat?

Over minister Wiersma ben ik positief. Zij begrijpt goed hoe de sector werkt en waar er knelpunten zijn. Maar zij kan het niet alleen bepalen. Er is veel overleg nodig om een grote groep (o.a. de Tweede Kamer) mee te nemen en te overtuigen van het goede en wat er beter kan in de landbouw.

Zowel in de maatschappij als politiek of ambtelijk begrijpt men de landbouw en voedselproductie te weinig.

Met regelmaat worden bovengenoemde partijen uitgenodigd voor (werk)bezoeken aan de landbouwbedrijven. Steeds weer is het een uitdaging om je kennis op de goede plaats te krijgen en onder de aandacht te brengen.

We hebben als afdeling Achterhoek-Noord in 2021 samen met AJK (agrarisch jongeren kontakt) Oost-Achterhoek de landbouwvisie "Ruimte om te Ondernemen" geschreven voor de gemeente Lochem. Deze Landbouwvisie 2021-2030 is leidraad en geeft richting ten behoeve van de omgevingsvisie.

Voorbeelden van die problemen die daarin worden benoemd zijn: bouwblok-grootte (door regelgeving is er per dier meer ruimte nodig, dus dan moet de stal ook groter), wegen moeten toegankelijk zijn (door de grotere machines is meer ruimte nodig), de gemeente moet geen extra regelgeving opstellen bovenop landelijk beleid.

Of kort gezegd: praat niet óver elkaar, maar mét elkaar. Samen Kom Je Verder.

Eigenlijk net als bij de kerk.

Er is dus veel te doen binnen de land-/tuinbouw, verlenen jullie daar hulp bij?

Zoals de kerk de diaconie/het pastoraat heeft om mensen te ondersteunen, heeft de landbouworganisatie 'Taboer'.

Taboer is een laagdrempelig onafhankelijk loket waar een luisterend oor is voor boeren en tuinders die worstelen met mentale gezondheid. Het is aandacht voor de boer als mens, als familie(bedrijf).

LTO is een vereniging: het is samen doen.

Samen doen is ook hoe de kerk in de maatschappij staat: de Waarde van de Aarde, in de breedste zin van het woord.

Van de predikant

Beste gemeenteleden,

We zijn inmiddels gestart met ons kerkelijk seizoen. Dit kerkblad bevat een drietal pagina's met allerlei activiteiten en kringen die we als gemeente in de aanbieding hebben. Ik hoor onder gemeenteleden nog weleens een zeker heimwee naar vroeger, toen we 'het blauwe boekje' hadden met een heel aanbod. Welnu, ik vind dat er zeker enige trots mag zijn over het aanbod voor de komende periode. Er is van alles te doen en ik hoop u af en toe te ontmoeten.

Naast alle genoemde activiteiten zijn we ook weer bezig een musical te organiseren die we op zaterdag 30 mei hopen uit te voeren. Ditmaal niet in het openluchttheater, maar in de schouwburg. Ik heb er weer heel veel zin in.

Als u naar het rooster van kerkdiensten kijkt in oktober sta ik daar geen enkele keer op. Dat is een beetje toeval. De eerste zondag van oktober had ik vrij gepland na vrij veel diensten en 19 oktober valt in onze vakantieweek. 12 oktober is een oecumenische viering en de 26e viel door allerlei geschuif vrij, waardoor ik in november weer vrij veel achter elkaar voorganger ben. Soms lopen dingen zo. Ik ben voor alle duidelijkheid in oktober gewoon aan het werk, behalve één week herfstvakantie van 18-25 oktober.

Inmiddels ben ik alweer meer dan twee jaar uw predikant. Ik schrik er haast van, zo snel gaat de tijd. Lobke en ik voelen ons inmiddels helemaal thuis in de gemeente en ook in ons huis.

Een hartelijke groet aan u allen,

Paul Wansink

Appie, Janna en Henk Lunneker

Appie en Janna waren op 9 juli 60 jaar getrouwd en dat levert heel wat gespreksstof op.

Appie: ik ben enig kind en tot mijn twaalfde jaar woonden we in 'Langen' op een klein boerderijtje. Hier in Klein-Dochteren was een groter bedrijf te koop; mijn pa wilde er graag naar toe, maar de gebouwen waren oud en vervallen en mijn moeder hield van mooi!! Dat leverde discussies op en ik zat ertussenin. Maar het kwam goed en we hebben een mooie tijd gehad, we hadden koeien, varkens en kippen, zoals dat overal gangbaar was. De jeugd uit de buurt kende ik al, want ik ging hier al naar school. De plaatselijke voetbalclub bestaat dit jaar 65 jaar en ik was één van de oprichters. Voor de diverse werkzaamheden: grensrechter, het veld keuren en bestuurslid, o.a. penningmeester, kreeg ik de zilveren en de gouden speld.

Mijn militaire dienstplicht heb ik vervuld in Steenwijk. Tweemaal ben ik naar La Courtine uitgezonden. In de diensttijd heb ik mijn rijbewijs gehaald; voor vijf gulden!! Dat is mooi meegenomen.

De jongerenvereniging van toen: de BOG en de

BOLH, gaf een uitvoering in de schouwburg en tijdens het dansen erna ontmoette ik een leuk meisje, Janna Kerkwijk. Zij was er met een buurmeisje, we kregen verkering en het is nooit meer uit geweest. We trouwden op 9 juli 1965 en ze kwam bij ons op de boerderij. We kregen twee zonen, Henk en Dinant. Ik wilde mijn vleugels uitslaan en ben bij Hendrix Voeders in Boxmeer 40 jaar verkoper geweest.

Janna: ik ben geboren op een boerderij in Barchem en kwam dus door de liefde in deze buurt wonen. Ik ben lid van de Vrouwen van Nu en zwem elke maandagmorgen bij de Beemd. We waren allebei mantelzorger voor onze (schoon)ouders.

Met buurman Lammert was ik bezoeksmedewerker in ons buurtschap. Toen Appie's moeder op de 'Hoge Weide' woonde help ik daar met de kerkdienst op zondag en ook met koffieschenken. Met de bewoners houden we bloemschikmiddagen.

Rond de eeuwwisseling stopten we met ons bedrijf door gebrek aan een opvolger en kwam er meer tijd voor bijvoorbeeld vakantie en uitstapjes.

De laatste jaren speel ik harmonica in een groepje, ook Henk speelt mee, daar haal ik heel veel voldoening en plezier uit.

Onze zoon Dinant kreeg op 33-jarige leeftijd zo uit het niets een aneurysma. Hij werkte bij een loonwerker, zat in de maisploeg en had tot 3 uur 's nachts gewerkt. Het was gelijk goed mis en in Zwolle is hij de volgende dag overleden. En dan? Dan sta je met lege handen. Je moet elkaar wel heel goed vasthouden om op de been te blijven. Dat is ons gelukt en daar zijn we dankbaar voor. Ook Henk kreeg door een val lichamelijke klachten en na een verbouwing woont hij nu bij ons in het achterhuis en kunnen we elkaar versterken.

De tuin en het erf liggen er onberispelijk bij, in de borders zijn oude werktuigen opgenomen, zoals de maaimachine van Janna's vader. Bloemen en planten vormen een kleurrijk geheel. Het is duidelijk de invloed van een vakman en liefhebber die er de hand in heeft.

Henk: in Borculo heb ik de tuinbouwvakopleiding gedaan, daarna kon ik bij de gemeente Vorden aan de slag in de groenvoorziening. Na de gemeentelijke herindeling werk ik in de gemeente Bronckhorst op de begraafplaatsen in alle dorpen aan het onderhoud. Ik heb een aantal 'maatjes', (mensen met een rugzakje) onder mijn hoede om hen bij de maatschappij te betrekken. Dat doe ik al bijna 40 jaar. Het is een mooie opdracht om deze mensen een zinvolle dagbesteding te geven. Je bent de hele dag in de natuur, ook bij slecht weer, maar lang niet alle regen valt in werktijd.

Rond de Kerst maak ik al 45 jaar samen met de firma Spiegelenberg uit Vorden kerststukken voor de plaatselijke Welkoopwinkel. Ook de stukken voor de Adventsmiddagen komen van mijn hand. Ik kan er al mijn creativiteit in kwijt. In mijn vrije tijd ben ik actief voor de Klootschietvereniging 'Klein-Dochteren'. We hebben een bloeiende club van ca. 50 leden en clubgebouw 'Bethel' is ons onderkomen.

Ik was een van de eerste leden en ben het afgelopen jaar Nederlands kampioen geworden en gehuldigd door de sportraad. Met buitenlandse wedstrijden gingen we naar Thailand. Hier ontmoette ik de prinses van dat land. In Ierland mochten we geen Oranje tonen, geen mutsen etc, het was de tijd van de IRA. *Janna:* voor ons feestje in juli had een kennis een oldtimer geregeld en reed met ons door de omgeving. We voelden ons het Koningspaar en mochten in de showruimte in alle auto's en op motoren zitten. Het was apart en uniek. De burgemeester kwam op bezoek en we kregen felicitaties van de Provincie en het Koninklijk Huis. In die zestig jaar is er heel veel de revue gepasseerd, Appie is door een hersenbloeding niet meer zo mobiel, maar fietsen op de driewieler gaat prima.

Henk woont in het achterhuis en we vormen samen een drie-eenheid. We waarderen wat er wel is en wat we nog kunnen en dat is nog heel veel. We zijn veel op vakantie geweest, maar thuis en in de buurt is de allermooiste plek. Zestig jaar samen, een Diamantenhuwelijk, dat is lang niet iedereen gegeven en daar zijn we dankbaar voor. We hopen samen nog een poosje te mogen genieten op deze mooie plek.

Bidden

Tijdens de rondwandeling van Jezus op aarde is het gebeurd dat zijn discipelen op een bepaald moment aan Hem vroegen: Heer leer ons bidden. Als je zo'n vraag oppervlakkig hoort, dan ben je genegen om te zeggen: kunnen ze niet bidden of weten ze niet wat bidden is.

Natuurlijk wisten ze dat. Ze hebben als kind van vader en moeder een avondgebed voor het naar bed gaan geleerd.

De laatste regel van dat gebed is compleet en duidelijk. "In Uw handen beveel ik mijn geest" (Psalm 31-6).

Dat zijn ook de laatste woorden van Jezus aan het kruis op Golgotha.

Je hoort nog weleens van jonge mensen die zeggen: wat is bidden nu eigenlijk. Als ik bid, komt dat in de hemel aan? Hoe moet ik bidden om gehoord te worden?

Jezus geeft gebedsonderwijs aan zijn discipelen. Het gebedsonderwijs is anders dan van farizeeën en schriftgeleerden. Farizeeën en schriftgeleerden gingen vaak

naar de tempel en synagogen voor het middaggebed. Het blazen op trompetten kondigde het middaggebed aan dat om drie uur begon. Ze baden de gebeden met de handen naar de hemel en met luide stem. Dat deden ze ellenlang.

Jezus bekritiseert dat als huichelarij. Dat zijn mensen, om door mensen gezien te worden. Dat is ook het enige wat dat bidden oplevert.

Jezus zegt tegen zijn discipelen heel nadrukkelijk: zo moeten jullie niet bidden.

In Mattheüs 6, 5-15 geeft Jezus aan hoe je wèl moet bidden: trek je terug in een kamer, sluit de deur en bid tot de Vader in een persoonlijk gesprek, zonder veel en hoogdravende woorden te gebruiken, want de Vader weet wat je nodig hebt. Jezus geeft het Onze Vader als voorbeeld.

Wij sluiten af met de woorden: Wie bidt, zal ontvangen.

Henk Bruil

Winterprogramma

Diaconaal jaarthema

De startzondag stond dit jaar in het teken van de diaconie: dat we ons geloof handen en voeten geven door de week. Geloven doe je bepaald niet alleen op zondag. De activiteiten van de diaconie zijn lastiger onder te brengen op avonden waar je samen leert. Ik noem wel enkele zaken:

Zondag 2 november 10.00 uur, Witte Kerk: oogstdienst.

Met aandacht voor het werk van de diaconie in de diaconale tuin. In het winterprogramma gaat het vooral daarover.

Donderdagavond 15 januari 19.30 -21.30 uur Avond over Avondmaal

Bij het thema vierden vorig jaar bleek een groot aantal vragen te leven rond de viering van het Avondmaal. Deze avond geven we een inleiding en vooral ruim gelegenheid voor gesprek en het stellen van vragen.

Zondag 18 januari is er vervolgens een avondmaalsdienst.

Woensdag 18 februari, 18.30 uur

Witte Kerk sobere maaltijd op Aswoensdag
Start 40 dagentijd, met aandacht voor de vastenactie.

Aansluitend om **19.30 uur** een dienst met mogelijkheid een askruisje te ontvangen.

Naast het jaarthema van de diaconie zijn er allerlei activiteiten in onze gemeente, waar we met elkaar een lerende gemeenschap in Lochem proberen te zijn. Zo help je elkaar scherp te blijven in de niet altijd makkelijke tijden van dit moment. Dat heet in het kerkelijk

jargon 'samen leren'. Daarvoor hebben we ook dit jaar weer een divers aanbod. Hieronder een overzicht, eerst van twee 'losse' avonden, daarna van een aantal kringen.

De zachte krachten: thema-avond

In de laatste ruimteviering vroegen we aandacht voor wat Henriëtte Roland Holst in een beroemd gedicht 'de zachte krachten' noemt. De keuze van dat thema was mede geïnspireerd door een recent boekje van Natascha van Weezel: 'Hoe houd je je hart zacht'. In dat boek zoekt ze als Jodin haar plek in het krachtenveld tussen antisemitisme en de woede over de schanddaden van de regering in Israël. Hoe houd je je staande, maar ook hoe kun je bijdragen aan het voeren van echte gesprekken, zonder te vervallen in gescheld en intimidatie. Dat geldt zeker niet alleen voor de vragen rond dit conflict, vaak lijken in onze wereld polarisatie en geschreeuw de overhand te hebben. Als kerkelijke gemeente zouden we graag een keer met elkaar 'oefenen' in het hanteren van de 'zachte krachten'. Oefenen in weerbaarheid, oefenen in gesprek, toch ook oefenen in verzet. We weten nog niet precies hoe we de avond gaan invullen, maar we hebben vragen en inspirerende teksten genoeg. Leo van Wijk zal ons deze avond begeleiden.

Van harte welkom.

Dinsdagavond 20 januari, 19.30 uur
Witte Kerk, toegang vrij.

Het Onze Vader: avond en kerkdienst

Bij de bespreking van het jaarthema viere bleek bij het thema bidden de behoefte om aandacht te geven aan het Onze Vader. Wat bidden we nu eigenlijk elke zondag. We willen op een avond aandacht geven aan dit oer-Joodse gebed. Het gaat dan om de betekenis, maar we willen die avond ook met elkaar het Onze Vader bidden. Daar zijn prachtige bewegingen bij, die ons het gebed dichterbij brengen. Aansluitend vragen we in de zondagse dienst ook extra aandacht voor dit gebed.

Donderdag 29 januari om 19.30 uur

in de Witte Kerk. Toegang vrij.

De dienst van zondag 1 februari geven we extra aandacht aan het Onze Vader.

Samen lezen: De magie van het geloof

Kees van Ekris is de nieuwe scriba van de PKN. Ik ken hem als een zeer inspirerende predikant. Voor hij scriba werd was hij o.a. Theoloog des Vaderlands (elk jaar wordt er een gekozen). Naar aanleiding van ontmoetingen in dat jaar schreef hij het boek 'De magie van het geloof', dat in 2025 verscheen. Het boek geeft verslagen van gesprekken met een tiental Nederlanders over hun drijfveren in dit leven. Van Ekris ontmoet een fanatieke voetbalsupporter, iemand uit de bankwereld, een psychiatrisch verpleegkundige, een zo nog veel meer. Het is een prachtig boek dat reflecteert over de vraag wat geloofsverhalen in de breedste zin met mensen doen. Mijn voorstel is om (bij voldoende belangstelling) een paar van zijn verslagen te lezen en te bespreken op enkele donderdagavonden.

Data:

Donderdagavonden van 20.00-22.00 uur

bij ons thuis, Hofmanssteeg 3, Zwiep.

Voorlopig: 16 oktober, 13 november en 18 december.

Opgave bij mij (plwansinkgmail.com). Aanschaf van het boek is noodzakelijk.

Op weg naar Nicaea, geloven in de Vroege Kerk

Dit jaar is het 1700 jaar geleden dat in Nicaea een geloofsbelijdenis werd opgesteld. Die tekst wordt nog steeds wereldwijd gezongen. Maar wat ligt er aan geloof en theologie achter deze tekst? De kerk van de eerste eeuwen was nog op zoek, vol enthousiasme in haar geloofsbeleving en de beweging groeide snel in een omgeving die er in eerste instantie vreemd tegen aankeek. Christenen werden soms zelfs vervolgd. Wat is het geheim van de vroege kerk, wat geloofden vroege christenen? In een drietal avonden verdiepen we ons – mede naar aanleiding van mijn eigen promotieonderzoek – in de kerk van de eerste eeuwen.

3x de eerste maandag van de maand van 19.30 – 21.00 uur in de Witte Kerk

6 oktober: Irenaeus en de Gnosis: het begin van wat wij theologie noemen

3 november: Origenes, de sprankelende theoloog van de Vroege Kerk

1 december: keizer Constantijn en het concilie van Nicaea

Opgave bij Maarten Boer:
maartenb47@gmail.com

Areopagus Cafe' (2026)

Al sinds mijn komst loop ik met het idee om zo eens per maand in een ontspannen setting ontmoetingen te organiseren rond filosofische en literaire thema's. Een simpel concept: we vragen een inleider die deskundig is op zijn/haar terrein en onder het genot van een goed glas wijn of lekker water praten we in kleine kring door. In vorige gemeentes noemde we dit wel een filosofisch café, maar dat klinkt wel erg filosofisch. Ik denk aan een breed scala aan thema's: bijv. de actualiteit van de Islam, maar de invloed van de filosofie van Plato op het christendom, of de verhouding. Bèta-wetenschap — geloof. De inleiders komen uit onze kring van bekenden en zijn zeker deel van het nagesprek. Gewoon onbekommerd, maar zeer zinvol nadenken.

Steeds de eerste of tweede maandag van de maand, te beginnen in 2026; van **20.00-22.00 uur** in de Witte Kerk. Data te beginnen op maandagavond **2 februari dan 2 maart, 13 april en 11 mei**, toegang vrij, opgave niet nodig.

De 30+ groep

De 30+ is een gesprekskring bij een van de leden aan huis en is in principe 1x per maand op de 2e dinsdag van de maand. De invulling van de avonden wordt door eigen leden gedaan en een aantal keren hebben we een gastspreker die de avond inleidt. De ontmoeting staat centraal, daarom beginnen we een half uur voor aanvang met koffie en thee zodat we eerst even bij kunnen praten. Het doel is om in alle openheid en vertrouwen over diverse onderwerpen van gedachten te wisselen.

De data zijn 14-10, 11-11, 9-12, 13-01, 10-02, 10-03, 14-04, 12-05 en in juni is er een slotavond.

Als je het leuk lijkt om met ons kennis te maken, meld je dan bij Dinie Breunissen, 06 247 611 12.

Preekvoorbereiding/leeshuis

Met een enthousiaste groep gemeenteleden lezen we elke week de Bijbeltekst van de preek voor de komende zondag gezamenlijk. We hebben een min of meer vaste groep, maar de samenstelling is wisselend en je kan gewoon binnenlopen. De manier om geraakt te worden door de Bijbel.

Elke dinsdagmiddag (behalve de 2e dinsdag van de maand) is er van **15.30-17.00 uur** in de Witte Kerk.

Samen Heschel lezen

De kring is bedoeld voor wie zich actief en stevig lezend wil verdiepen in rabbijn en godsdienst-filosof A.J. Heschel. In gesprek met elkaar proberen we tot een dieper verstaan te komen. Heschel: 'De ware grootheid van een profeet is zijn vermogen om God en mens in één enkele gedachte bijeen te houden'.

Deze kring is een samenwerking tussen de Protestantse kerk Lochem en de Remonstrantse Gemeente Lochem Zutphen.

Begeleiding: ds. A.L. Wieringa en ds. P. Wansink.

Data (onder voorbehoud) **22 oktober, 26 november, 17 december, 21 januari, 18 februari, 18 maart**. Locatie: Remonstrantse kerk, Emmastraat 10 in Lochem.

Entree: € 10,00. Aanmelden: Nan Pluymackers, nanpluymackers@gmail.com, Paul Wansink pwansink@pglochem.nl *Let op: de kring gaat door bij voldoende belangstelling.*

12 oktober weer een Taizé dienst

Op zondag 12 oktober zal in de Witte Kerk een Taizé-dienst worden gehouden met het thema: "Moed om Hoop te houden".

De Taizé-diensten zijn korte oecumenische vieringen, waarin veel Taizé-liederen worden gezongen onder begeleiding van piano en blokfluit. Naast het zingen zijn er momenten van overdenking, stilte en het aansteken van de kaarsen. We lezen een hoopvolle tekst uit Romeinen 8: 19-25. Het is een tijd van bezinning en rust. Een goed begin van de week. U bent van harte welkom! Aanvang 19.00 uur.

Voorbedenboek

Sinds Pinksteren werken we met een voorbedenboek. We mogen als gemeente staan in de kracht van gebed. Voorbeden doen we voor mensen om ons heen, voor mensen die zelf niet meer kunnen bidden en voor onszelf. Daarnaast delen we de zorgen in de wereld en die het nieuws bij ons oproept. Vol vertrouwen bidden wij tot God en leggen wij Hem voor wat ons hart beroert. Dat doen we in vertrouwen dat God ons hoort. U bent uitgenodigd om in dit boek voorbeden te schrijven. Dat kunt u voor de viering doen, eventueel als u een lichtje aansteekt in de Mariakapel. Kom gerust wat eerder en neem de tijd om uw voorbeden te delen. Elke viering zullen de voorbeden worden voorgelegd aan God.

In de Mariakapel ligt het voorbedenboek, omdat er geborgenheid vanuit gaat en het een stilteplaats is waar kaarsjes aangestoken kunnen worden. In de Witte kerk staat een lessenaar met het gebedenboek achter in de kerk naast de gedenktafel.

Van harte uitgenodigd!

Feedback

Als u naar aanleiding van een viering iets kwijt wil over de inhoud, suggesties, of iets wat u opvalt, iets wat u mee wilt geven, dan kunt u dat laagdrempelig doen via dit mailadres: vieren@pglochem.nl. De werkgroep Vieren zal dit dan oppakken en u een reactie geven. Samen vormen wij de Gemeente.

Werkgroep Vieren

Beste musicalliefhebbers,

Op zaterdag 30 mei 2026 gaan we weer het podium op!

Dit keer met de Musical Job. Een prachtig oud verhaal met een eigentijds sausje overgoten. Waarin succes, rijkdom, tegenslag en armoë, verdriet en hoop aan de orde komen. Maar ook: vechten voor je toekomst. Al met al, het verhaal van Job kan ook jouw verhaal zijn.

Het verhaal is geschreven door Jan Willem Drost.

De koor- en orkestleiding is weer in handen van Johan Klein Nibbelink. Ook zijn alle muziekstukken door Johan gearrangeerd. Sander van Voorst zal de regie weer voor zijn rekening nemen.

Het gaat allemaal plaatsvinden in de Schouwburg Lochem waar zowel een middag- als avondvoorstelling zal zijn.

Wij zijn op zoek naar jou

Koorleden, acteurs/solisten, bandleden, decorbouwers en kleedsters/grimeurs,

iedereen is nodig om er net als vorig jaar een succes van te maken.

Daarnaast zijn we dringend op zoek naar **PR-medewerkers**.

Laat **voor 15 oktober** weten of je meedoet en mail naar: aanmelden@musicaljob.nl

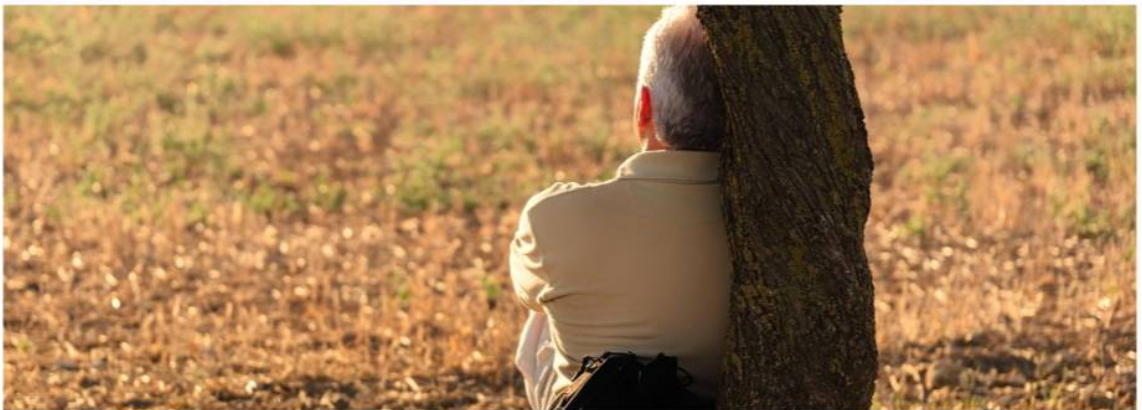
We komen daarna zo snel mogelijk met een datum van de eerste kennismakingsbijeenkomst.

Vriendelijke groet,

Kerngroep Musical JOB

Sander, Johan, Remco, Tjeerd, Jeroen, Bennie, Paul en Natasja

Deze productie wordt georganiseerd door Stichting SoMaSpiritus

Hieronder het overzicht van de diensten.
De diensten worden uitgezonden via internet: <https://kerkdienstgemist.nl>,
of scan de QR-code.
Wijzigingen vindt u in de zondagsbrief.

Zondag 12 oktober

10.00 uur RK Kerk
Oecumenische Viering

19.00 uur Witte Kerk
Taizé-viering

Zondag 19 oktober

10.00 uur Witte Kerk
Voorganger: ds. L. van Wijk, dienst van Gebed en Heelheid

Zondag 26 oktober

10.00 uur Witte Kerk
Voorganger: ds. R. van Ginkel

19.00 uur Gudulakerk
Vesper

Zondag 2 november

10.00 uur Witte Kerk
Voorganger: ds. P. Wansink, oogstdienst

Zondag 9 november, Allerheiligen

10.00 uur Gudulakerk
Voorganger: ds. P. Wansink

Zondag 16 november

10.00 uur Witte Kerk
Voorganger: ds. P. Wansink,
Taizé-ruimteviering, dienst van schrift en tafel

Bij de diensten:

Zondag 19 oktober

*Zondag 19 oktober 2025 om 10.00 uur is er in de Witte Kerk in Lochem een viering van "Gebed en Heelheid", en waarin voorgaat Leonard van Wijk. Thema "volhoudend zoeken naar een zegen". We lezen uit Genesis 32: 23-32 Een bekend verhaal waarin Jacob worstelt met de engel en vraagt om een zegen. Wat wil dit verhaal ons vertellen? Een mens kan worstelen met de grote opgaven van het leven. Worstelen om je eigen weg te vinden. Om klaar te komen met het verleden, om klaar te zijn voor de toekomst. Ieder doet dat op een eigen manier. Strijden met God en met de mensen. Het bemoedigende in dit bijzondere verhaal is, dat wie volhoudt en vasthoudt, niet weggaat zonder de zegen, zonder de bevestiging hoe dan ook, dat God zelf met je meegaat. Zonder dat, kom je toch niet verder? Een bijzondere viering waarin aandacht is voor gebed, we noemen namen van gemeenteleden, die we speciaal opdragen aan God waarbij een kaarsje wordt aangestoken. Ook is er een mogelijkheid om een zegen te ontvangen. Als u graag een zegen ontvangt op de plek dan kan dat, geef dat van tevoren even aan. Het Taizé-koor verleent haar medewerking. We hopen de onvoorwaardelijke liefde van God met elkaar te ervaren. Namens de werkgroep
Melita Lever*

Zondag 26 oktober

Op deze zesde zondag van de herfst staan we aan het begin van de week waarin de Tweede-Kamer-verkiezing plaats zal vinden. We gaan het in de dienst niet specifiek over politiek hebben, maar wel over iets wat daaraan raakt. Namelijk de vraag: hoe zorg je ervoor dat je niet opgesloten blijft in je eigen bubbel? We lezen een gedeelte uit Handelingen 11, uit de begintijd van de eerste christelijke gemeente, een groep mensen die moest leren uit hun 'bubbel' te gaan. Hoe zit het met onze groepen en bubbels en hoe kun je naar de ander toe bewegen? Ook de ander die heel anders leeft en denkt (en kiest), dan jij. En wat heeft God daarmee te maken? Niet alleen een vraag van toen, zeker ook van nu.

Zondag 2 november

Deze oogstdienst vragen we aandacht voor het werk van de diaconie in de diaconale tuin en dus ook voor de voedselbank. Het diaconale

jaarthemea leert ons ook te ontvangen. De oogst is daarvan een prachtig voorbeeld. De lezing is Lucas 19, 1-10 over Zacheüs die plotseling Jezus ontvangt in zijn huis. En wat er dan gebeurt...

Zondag 9 november, Allerheiligen

Vorig jaar hebben we besloten om de overledenen die ons het afgelopen jaar zijn ontvallen te gedenken rond 1 en 2 november en zo aan te sluiten bij de ontwikkeling in de samenleving waar rond Allerheiligen/Allerzielen veel aandacht is voor hen die zijn gestorven. Om als Protestantse kerk dan apart een gedachtenis te houden eind november leek ons langzamerhand iets achterhaald. Het mooiste was natuurlijk geweest dit op zondag 2 november te doen, maar dan is de Gudulakerk bezet, vandaar dat we een week later deze dienst houden. Het is altijd een bijzondere dienst met veel aandacht voor de verbinding met hen die ons zijn voorgedaan. Er is alle tijd en ruimte ook zelf een kaarsje te branden en in stilte te bidden. De lezing uit Lucas 20, 27-40 gaat over de opstanding van de doden. Een bemoedigende tekst.

De dienst is in de Gudulakerk vanwege de ruimte en de sfeer van deze dienst.

Wat heeft ons de aarde dit jaar geschonken?

In de oogstdienst van 2 november staan we daar bij stil.

Is het normaal of mogen we dankbaar zijn.

"Geef ons heden ons dagelijks eten", het zijn voor ons vertrouwde woorden...

Vandaag staan wij daar even bij stil.

Uitnodiging seniorenmiddag 15 oktober 2025

Op woensdag 15 oktober a.s. zijn alle 70+ senioren van harte welkom in de Witte Kerk.

Het wordt een gezellige middag om elkaar te ontmoeten onder het genot van koffie en thee met lekkers. Paul Wansink zal ook aanwezig zijn. Tussendoor doen we een activiteit met interessante wetenswaardigheden over de Witte Kerk en de Gudulakerk. We sluiten de middag af met een drankje en een hapje.

De tijd is van 14.30 – 16.00 uur.

Aanmelden kan via mail:
hannekebrinkhuis@upcmail.nl
of tel. 06 577 988 28.

Graag opgeven vóór
vrijdag 10 oktober.

Het pastoraat van de PG Lochem staat open voor wie bij ons aanklopt.

U kunt in contact komen met het pastorale team via email pastoraat@pglochem.nl
Bellen kan ook: voor dringende zaken met ds. Paul Wansink: 06 520 522 43;
voor andere zaken met Amanda Jansen, coördinator bezoekwerk:
0573 25 06 03 of 06 387 166 17. Mocht het niet direct lukken hen te bereiken, spreek dan
a.u.b. uw naam in op de voicemail. U wordt later teruggebeld.

Als u behoefte hebt aan pastoraal bezoek, of iemand kent die daar behoefte aan heeft (wel
even navragen!), dan kunt u dit doorgeven via bovenstaand emailadres of telefonisch aan
Amanda Jansen, coördinator bezoekwerk.

Via het e-mailadres bloemen@pglochem.nl kunt u namen doorgeven van gemeenteleden die
in aanmerking komen voor de zondagse bloemen uit de kerk.

Blijf er niet alleen mee lopen

Als je je niet veilig voelt in de kerk: vertrouwenspersonen

We willen graag dat iedereen zich veilig voelt in de kerk. Tegelijkertijd weten we dat dat niet altijd het geval is. Niet in de samenleving, niet in de kerk. Daarom is veilige kerk een belangrijk thema voor ons. We hebben met zes andere kerken in de regio een team vertrouwenspersonen samengesteld. Omdat het belangrijk is dat je, óók binnen de kerk, je grens mag aangeven wat voor jou goed of niet goed voelt.

Waarvoor kun je terecht bij een vertrouwenspersoon?

Voel je je niet veilig in de kerk? Of vermoed je een onveilige situatie? Dan kun je contact opnemen met een vertrouwenspersoon. Een onveilige situatie kan zijn grensoverschrijdend gedrag zoals pesten, kleineren, seksueel misbruik. Maar het kan ook gaan over je niet veilig genoeg voelen om gevoelige onderwerpen te bespreken. Ook financieel bedrog kun je melden bij de vertrouwenspersoon.

Wat doet een vertrouwenspersoon?

De vertrouwenspersoon lost niets voor je op, maar hij of zij luistert naar je. Hij/zij kan je adviseren over eventueel te nemen stappen en je daarbij ondersteunen. De vertrouwenspersonen hebben geheimhoudingsplicht en hebben allemaal een training gevolgd. De gesprekken zijn altijd vertrouwelijk en vinden plaats in alle veiligheid.

Hoe neem ik contact op met een vertrouwenspersoon?

Mocht u in contact willen komen met één van de vertrouwenspersonen (Mineke, Ria, Johan, Albér) dan kunt u bellen of mailen. info@vertrouwenspersoonRLZ.nl
06 156 043 38

Als u belt, krijgt u zeer waarschijnlijk de voicemail. Schroom niet uw naam, telefoonnummer en de kerkelijke gemeente die uw melding betreft, via de mail of telefoon met ons te delen. Een van de vertrouwenspersonen neemt dan zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen twee werkdagen, contact met u op.

De PG Lochem werkt samen met de kerken van Barchem, Eefde-Epse-Gorssel, Harfsen, Laren, Warnsveld/Leesten en Zutphen. Met elkaar hebben we een team van vertrouwenspersonen. Hiermee helpen we elkaar en de onafhankelijkheid wordt nóg beter gewaarborgd: een vertrouwenspersoon werkt namelijk niet in zijn/haar eigen gemeente.

Andrina Hendrika Koppelaar–Bezuijen

10 maart 1943

—

25 augustus 2025

Ank Koppelaar is op haar kamer in de Hoge Weide overleden. Het laatste stukje van haar leven heeft ze daar gewoond, trouw bezocht door haar man Jan. Het was niet de makkelijkste tijd van haar leven, immers ze raakte steeds meer in haar eigen wereld en was moeilijk bereikbaar. Wat niet wegnam dat ze op momenten opeens even door de sluier leek heen te breken en opleefde. Maar onherroepelijk ging ze achteruit en zo is ze uiteindelijk langzaam weggeleden. Dat doet pijn, maar tegelijk is het ook goed zo.

We kijken dankbaar terug op dat leven. Ank heeft haar leven lang klaar gestaan voor anderen. Een zorgzame en lieve vrouw, moeder en grootmoeder. Ze was diaken in de kerk, maar ze was ook diaken in het leven: dienstbaar. Op jonge leeftijd trouwde ze met Jan het werd een huwelijk van meer dan 62 jaar. Samen met haar Jan kon ze het leven aan. Trots was ze op haar kinderen en kleinkinderen en hoewel ze naar de kleinkinderen toe soms precies kon zijn, liet ze hen in hun eigen waarde.

In de dankdienst voor haar leven lazen we psalm 23, de psalm die we ook nog met haar hebben gelezen. Toen de beginwoorden klonken: 'de Heer is mijn herder' was er een duidelijk moment van herkenning en aanwezigheid. Ank hield van deze psalm, zoals ze zeer hield van zingen. En het is geen wonder dat ze van deze tekst hield. Hij past bij haar. De Heer is mijn herder, mij ontbreekt niets. Daarin is Gods zorg voor ons verwoord. Daar waar zij zelf altijd wilde zorgen en klaarstond, daar geloofde ze en wist dat God voor ons zorgt, ons liefheeft. Dat was voor haar een ankerpunt. Bij God kun je altijd terecht.

Toen ze al ver weg was hebben we gebeden en haar de handen opgelegd; even was er weer zo'n moment van beweging. En we hebben haar gezegend in het vaste vertrouwen dat God haar zal thuisbrengen en dat ze mag leven geborgen in Hem. Moge Andrina Hendrika Koppelaar–Bezuijen leven bij haar Heer. Haar nagedachtenis zij ons tot zegen.

Paul Wansink

IN MEMORIAM

Emma Carolina Cornelia Varèl

27 februari 1940

25 augustus 2025

Emmy is in het hospice in Warnsveld overleden. Een goede zeven maanden geleden sprak ik haar voor het eerst in het hospice. De artsen spraken over weken die ze nog zou hebben. We hadden een gesprek op de drempel van de dood. Ze begon met woorden die ik niet snel zal vergeten: Ik heb een grandioos leven gehad in mijn ogen. Dat is heel kenmerkend voor Emmy. Ze keek vol dankbaarheid terug op een mooi leven. En dat terwijl ze de nodige keren met kanker te maken had gehad. Het zat haar niet altijd mee. Maar ze had iets onverwoestbaars. Dat had zeker ook met haar geloof te maken. Ze zei: ik heb altijd steun gevonden bij God, ik heb er nooit aan getwijfeld dat Hij me er doorheen zou trekken. Ik heb die ziekte nooit als een zwaar juk ervaren. Nee alles zal goed komen. En voegde ze eraan toe: Als ik het over moest doen deed ik het net zo.

Ze hield van contact met mensen, maar ging wel haar eigen weg. Zeker zo belangrijk waren de vele reizen die ze maakte, Afrika was een openbaring. Emmy stond open in het leven. Misschien dat door haar ondernemende aard en haar ongebonden levenshouding een relatie om met iemand heel haar leven te delen er niet van kwam. Gevolg: ze kon veel voor haar beide zussen betekenen. Zo kwam ze in Lochem, omdat haar zwager ziek werd en overleed, Ze leefde jaren samen met haar zus die MS had.

Uiteindelijk werden de weken in het hospice maanden. Haar devies bleef: Ik doe mijn best en God doet de rest. De maanden waren soms zwaar, maar wel de moeite waard.

We spraken ook over haar verlangen naar de wereld van het licht.

Ze vertrouwde vast dat een mens na haar dood zal delen in een ander licht, in Gods aanwezigheid. Zo heeft Emmy in het leven willen staan.

Vol vertrouwen en tot op het laatst open voor nieuwe wegen, maar wel samen met de Eeuwige God. Dankbaar zijn we voor wat ze ons gegeven heeft, deze opmerkelijke vrouw. We hebben Emma Carolina Cornelia Varèl in de handen van de levende Heer gelegd. Moge Zijn licht over haar schijnen tot in eeuwigheid.

Paul Wansink

Maria Leonora Sietsma–Schuur

7 november 1936

–

29 augustus 2025

Marieke is op haar kamer in het Vandermolenhuis in Lochem overleden. Ze heeft in het Vandermolenhuis een liefdevolle verzorging gehad en tot de moeizame laatste weken was ze er na haar vertrek uit de Stalkaars 'thuis'. Het overlijden van Marieke heeft in onze gemeente veel losgemaakt. Marieke was geliefd en heeft veel voor ons betekend. Ze was, eerst met haar man Henk samen, na zijn overlijden alleen, een actief betrokken gemeentelid van de Protestantse Gemeente Lochem. Ondanks het drukke leven dat ze in een gezin met vijf kinderen had, heeft ze zich volop voor de samenleving ingezet. Het grote gezin was een warme basis en later was ze als oma altijd in voor plannetjes en activiteiten.

Marieke was vele jaren als diaken lid van de kerkenraad. Ze bezocht vluchtelingen en bood daar hulp vanuit de diaconie. Ook organiseerde ze de ouderenreisjes en begeleidde deze. Nadat ze afscheid als diaken had genomen bleef ze nog lang helpen bij activiteiten. Tot de laatste jaren was ze aanwezig bij gemeente-avonden en andere activiteiten van de kerk. Tot een half jaar geleden zong ze mee in de Taizé-zanggroep. Want zingen was voor haar zo belangrijk. Vrijwel elke zondag kwam ze naar de kerk, de laatste jaren trouw gebracht en gehaald door gemeenteleden. In de dankdienst voor haar leven hebben we ruimte gegeven aan haar veelkleurige bestaan: met liederen, met muziek, met gebeden, ook met een lach en een traan.

Marieke had een vast vertrouwen in Gods goedheid en trouw. Daarom lazen we woorden uit de brief van Paulus aan de Romeinen, waar Paulus schrijft: 'Ik ben ervan overtuigd dat dood noch leven, engelen noch machten noch krachten, heden noch toekomst, hoogte noch diepte, of wat er ook maar in de schepping is, ons zal kunnen scheiden van de liefde van God'. In het vertrouwen op die liefde hebben we Marieke teruggegeven aan haar Schepper. Dat het zo goed mag zijn.

Paul Wansink

IN MEMORIAM

Janke Weenink-Meersma

Geboren op 23 november 1939
in Minnertsma, Friesland
Overleden op 3 september
2025 thuis in Lochem

Nadat duidelijk werd dat ze ernstig ziek was en ze geen behandelingen wenste, zei ze 'ik ben 85 jaar, heb een prachtig leven gehad en het is goed zo'. Ze lichtte familie, vrienden en bekenden in over haar ziekte en bedacht wat ze nog wilde of wenste. Janke was altijd iemand die voor de ander klaar stond. Met raad en daad nabij. Gevormd door het leven.

'Ik sla mijn ogen op en zie de hoge bergen aan, waar komt mijn hulp vandaan?' Dat was een tekst die bij Janke naar boven kwam toen ze voor de eerste keer hoge bergen met haar eigen ogen zag. Het was met een bootreis van de Henri Dunant. Geen plezierreisje voor haarzelf, maar een vakantie voor de bewoners van het PW Janssenhuis waar ze werkte.

'Mijn hulp is van de Here, die dit alles heeft geschapen. Mijn herder zal niet slapen.' Met dat Godsvertrouwen leefde Janke haar leven. Behalve dat haar herder niet zou slapen, hadden die woorden ook betrekking op haarzelf. Ze was zelf altijd waakzaam. Stond altijd klaar voor de ander. In Bijbelse termen was Janke een Marta, iemand die altijd aan het zorgen was voor anderen. Ze keek en zag wat de ander nodig had en zorgde ervoor dat het er was of dat het kwam. Was heel praktisch ingesteld. Als het niet linksom ging dan deed ze het rechtsom.

Nadat ze jong weduwe was geworden kwam ze veel bij ons thuis over de vloer. Ze moest ontladen van haar verantwoordelijke werk in het verpleeghuis en dat kon ze het beste door aan de slag te gaan op de boerderij van mijn ouders. Zij heeft er heel wat afgeschrobd, gemolken en gevoerd. Als de koeien van de ene wei naar de andere gedreven moesten worden was ze bijna altijd paraat. Onderwijl loslatend wat haar dwars zat of bezighield en voortdurend genietend van Gods Schepping. Als Marta hoorde ze best de boodschap die Jezus te vertellen had en nam die ter harte. Ze zei dan ook: 'als je iets voor een ander kunt doen, daar krijg je daar nooit spijt van'. In de lijn van Jezus: Wat je voor je naaste, de minste, hebt gedaan, heb je voor mij gedaan.

Een andere gevleugelde uitspraak van haar was: 'Tel je zegeningen'. Waardoor ze anderen attent maakte op wat van waarde was, maar ook hieruit sprak haar eigen dankbaarheid. Dankbaar voor wat ze heeft kunnen doen met haar leven, dankbaar voor wie ze was, dankbaar voor de liefde die ze kreeg. Zeker de laatste maanden heeft ze veel zegeningen geteld. Al het bezoek dat ze heeft gehad, de lieve zorg van burens en haar mantelzorger Martin. Ze vroeg zich meermalen af hoe dat kon. Maar wat ze in haar leven heeft gezaaid daarvan kon ze nu oogsten. Ze betekende veel meer voor anderen dan ze zelf kon vermoeden.

Gerrie Slütter-Peterkamp

Dirk Jozinus Mast

2 september 1923

-

6 september 2025

In de leeftijd van 102 jaar is Dirk Mast op zijn kamer in de Tusselerhof overleden. Hij had de leeftijd van de zeer sterken bereikt. Nadat hij van het appartement aan het Pillinkpad was verhuisd naar de Tusseler is hij langzaam achteruitgegaan. Tot op hoge leeftijd was hij nog helder en kon je goed met hem praten. Hij had daarbij wel zijn eigen kijk op het leven. Dirk heeft gewerkt als tandarts en orthodontist, daar was hij trots op. Hij mocht graag vertellen over zijn werkzame leven. Je merkte ook dat hij die plaats in de maatschappij soms miste. Hij mocht graag lezen en zich verdiepen in haast filosofische vragen, maar ja hij stond iets meer aan de kant. Bijna 68 jaar was hij getrouwd met Anneke Mast-Oostenburg. Haast onvoorstelbaar: een leven lang. Ze kregen drie zonen en groot was het verdriet een aantal jaren geleden over het overlijden van zoon Erik-Jan. Hij was niet iemand die daar goed over kon praten, maar het verdriet was er.

Enkele dagen voor zijn overlijden hebben we samen gebeden en gevraagd om Gods zegen over zijn leven. Hij reageerde daar nog op. Ook heeft hij afscheid kunnen nemen van zijn kinderen. Dat was bijzonder. In kleine kring hebben we thuis een afscheids- dienst gehouden. Daar klonken woorden van troost uit Prediker 3: Alles heeft zijn tijd.

Ook lazen we psalm 23. Gods stok en staf vertroosten ons, zelfs in een dal van diepe duisternis. Vanuit Lochem zijn we naar Bilthoven gegaan waar we Dirk hebben toevertrouwd aan de aarde. We sloten af met woorden van Bonhoeffer:

*Als je van iemand houdt
en je bent door de dood van elkaar gescheiden,
dan is er op de wereld niets en niemand,
die de leegte van de afwezigheid kan vullen.
Probeer het maar niet, want het zal je nooit lukken.
Aanvaard liever het gemis dat je is overkomen.
Dat klinkt hard, maar het is ook een grote troost,
want zolang de leegte werkelijk leeg blijft,
blijf je daardoor met elkaar verbonden.*

Die verbondenheid, zo maakt Bonhoeffer duidelijk, is van God gegeven.

Mogen we zo verbonden blijven met Dirk Jozinus Mast, moge hij rusten in vrede.

Paul Wansink

IN MEMORIAM

Diaconale collecteopbrengsten augustus 2025

03-08-2025	Reubezorg	€ 239,25
17-08-2025	Artsen zonder Grenzen	€ 366,20
24-08-2025	Inlia	€ 318,80
31-08-2025	Hospice Zutphen	€ 437,60

Naast bovenstaande collecteopbrengsten ontvingen wij de volgende giften:

Voedselbank: 1 keer € 7,50 en 1 keer € 20,-

Bedankt voor uw bijdrage, wij zullen zorgen dat deze juist besteed wordt!

Mutaties

In verband met privacyregelgeving worden de adressen niet in *Samenspraak* vermeld.

Deze adressen zijn op het kerkelijk bureau bekend.

Wij heten onderstaande nieuwingekeomenen van harte welkom:

Dhr. E.J.H. Dijkman vanuit Laren (Gld)

Overleden

25-08-25 Mevr. A.H. Koppelaar-Bezuijen (10-03-43)

25-08-25 Mevr. E.C.C. Varèl (27-02-40)

29-08-25 Mevr. M.L. Sietsma-Schuur (07-11-36)

03-09-25 Mevr. J.P.F. Weenink-Meersma (23-11-39)

06-09-25 Dhr. D.J. Mast (02-09-23)

Geboren

15-08-25 Wout Kettelarij

08-09-25 Tessa Hendrike Ryanne Haarman

Vertrokken

Mevr. A.G. Boasson-Boonen naar Borculo

Adreswijziging leden P.G.Lochem

Mevr. J. Stokkink-Plekkenpol, Zwiepseweg 66b, 7241GW LOCHEM

**Bericht van geboorte of overlijden,
aanmelding, opzegging en
adreswijziging s.v.p. melden aan:
ledenadministratie@pglochem.nl**

Impressie van de startzondag 2025

Zondag 14 september: een zonnige, goedbezochte en zeer geslaagde start van het nieuwe kerkseizoen 2025-2026, waarin Theo Bussink werd bevestigd als diaken.

In zijn eentje ondersteunde Roelof de gemeentezang op de accordeon.

Voor de 3 aanwezige kinderen beeldde Paul een verhaal uit van een 7-jarige prins die op zijn verjaardag met talloze gasten, bang onder de tafel kroop en tokte als een kip (zeer realistisch!).

Hoofdthema van de komende weken: de diaconie. In de lezing en de preek werden de 6 werken van barmhartigheid genoemd (Mattheüs 25, 31-40): hongerigen voeden, dorstigen laven, vreemdelingen huisvesten, naakten kleden, zieken en gevangenen bezoeken.

De gemeenteleden kregen in groepen vragen te beantwoorden over: geven, ontvangen, zorg en dankbaarheid. De resultaten volgen binnenkort.

Jan van Voorst, heel hartelijk dank voor de gastvrijheid!

Alle ambtsdragers, actieve vrijwilligers, o.a. de techneuten van beeld en geluid, Roelof Heringa, Harm Wesseling voor de rondleiding in de voedseltuin, Els en Jan Breukelman, de onmisbare dames van de catering en de lieve keukenprinsessen voor de zalige zoetigheden en de heerlijke soepen: bedankt voor jullie enorme inzet!

Deo Volente (Inch' Allah) volgend jaar bij Jan van Voorst weerkomen?

Antoinette Oprel-van Riel

Taizé-zanggroep

Al vele jaren bestaat er binnen onze kerk een Taizé-zanggroep. Deze groep bestaat uit liefhebbers van het zingen van Taizé-liederen. Deze liederen vinden hun oorsprong in een christelijke oecumenische kloostergemeenschap in Taizé (Bourgondië, Frankrijk).

Voor wie het begrip "Taizé-lied" niet kent: het zijn korte liederen, bestaande uit een paar regels, die een aantal keren worden herhaald. Door deze herhaling krijgen de liederen een meditatief karakter. Het lied wordt ook vaak in meerdere talen gezongen. De zanggroep komt, in de periode van september tot en met mei maandelijks in de Witte Kerk bij elkaar om de liederen te zingen/oefenen. Wij zijn geen officieel koor en treden als zodanig dan ook niet op. Wel verleent de zanggroep een aantal keren per jaar haar medewerking aan de Taizé kerkdiensten en diensten van Gebed en Heelheid.

Enthousiast geworden? Kom dan een keer meezingen! Je bent van harte welkom: de 1e zangavond is op donderdag 25 september. Tijd: 20.00 – 21.30 uur (vanaf 19.45 uur staat de koffie/thee klaar). Overige data: 30 oktober, 13 november, 18 december, 29 januari 2026, 26 februari, 26 maart, 23 april, 28 mei (allemaal donderdagen).

Voor verdere informatie: Amanda Knapen tel. 0573-25 06 03 of amanda.j@zonnet.nl.

Eten in de Witte Kerk

Het thema voor de maaltijd op 17 oktober is: herfst.

Voorgerecht: pompoensoep

Hoofdgerechten: jachtschotel met aardappelpuree en

paddenstoelenstoof met aardappel/knolselderijpuree

Nagerecht: kaneelcrème met stoofpeertjes

Opgave op de lijst bij de ingang van de Witte Kerk.

Bea, Jannie en Catry

Hartelijk bedankt voor de mooie kaart en alle persoonlijke felicitaties die wij hebben mogen ontvangen voor ons 40-jarig huwelijksjubileum. We hebben een prachtige dag gehad en daar hebben jullie wensen zeker aan bijgedragen! Vriendelijke groeten,

Johan en Jeannette ter Weeme-Schaap

Dit is de programmagids van de Remonstrantse Kerk. Hierin staan o.a. de gespreksgroepen o.l.v. Jo Nelissen en de activiteiten o.l.v. Paul Wansink uit het programma van de PGL. Deze gids is als pdf aan te vragen via: rstranta@live.nl

Dick van der Kraats, 100 jaar!

Dick: Ik ben op 24 augustus 1925 geboren in Amersfoort en in Ermelo opgegroeid. Na de middelbare school volgde ik de politieopleiding in Hilversum.

In 1953 trouwde ik met Aat en we kregen 2 kinderen: Erik en Lilian. Ik heb inmiddels 2 kleinkinderen en 2 achterkleinkinderen.

Dick: Ik werd in 1966 directeur van de Politieopleidingsschool De Cloese, waarna Aat en ik in 1973 naar Barchem zijn verhuisd, waar wij altijd met veel plezier hebben gewoond. In 1985 stopte ik met werken en 15 jaar later verhuisden we naar ons huidige appartement in Lochem. Helaas is Aat in 2016 overleden na een zeer tragisch ongeval waarbij ze op de fiets van achteren werd aangereden door een auto, waarvan ze niet meer herstelde.

Dick: Mede door mijn werk ken ik veel mensen in Lochem en vind het daar nog steeds fijn wonen. Mijn kinderen en kleinkinderen komen regelmatig op bezoek, net als goede vriendin Joke Schelhaas, de vrouw van de inmiddels overleden Nimda. Aat en ik waren goed bevriend met hen. Ds. Schelhaas was langere tijd voorganger in Lochem, later in Apeldoorn en daarna in Den Haag. Aat en ik hebben de zware periode van de ziekte en het overlijden van Nimda van zeer nabij meegemaakt.

Hebt u een recept om zo oud te worden?

Dick: Vooral actief blijven, belangstelling tonen, wandelen en genieten van hobby's, zoals lezen. Ik kuier regelmatig door Lochem met mijn rollator, spreek geregeld mensen, alleen gaat mijn gehoor achteruit, is mijn geheugen minder goed dan vroeger, maar gelukkig werken mijn hersens nog prima.

Het was gezellig om herinneringen op te halen met mijn oude buurman van de Borculoseweg in Barchem

Antoinette Oprel-van Riel

Iconen in de Gudulakerk

Dit jaar toont Leon Joosten uit Eijsden (L.) zijn iconen in de Gudulakerk, Lochem.

Zijn interesse in het schilderen van iconen is ontstaan bij een bezoek aan een iconententoonstelling in Kursaal Oostende tijdens een zomervakantie aan de Belgische kust. De broeders van de Sint-Pieter- en Paulusabdij uit Dendermonde hadden daar een mooie expositie ingericht met voornamelijk Russische iconen. Daar is de wens om zelf te gaan schilderen ontstaan en is hij begonnen als autodidact en op een later moment kon hij in de avonduren bij iemand thuis les krijgen.

Uiteindelijk is hij terecht gekomen bij de stichting Vera Eikon en heeft hij cursussen en lessen gevolgd bij Marita Heckmanns van de Stichting Vera Eikon. Via Vera Eikon heeft hij de gelegenheid gehad om cursussen te volgen bij het echtpaar Paramonov uit Palech in Rusland. Zij brachten hem in eerste instantie op indrukwekkende wijze geduld bij in het schilderen. Hun werkwijze en aanpak opende weer vele nieuwe mogelijkheden. Grenzen werden opnieuw verlegd. Inmiddels draagt hij zijn opgedane kennis over aan mensen die ook iconen willen leren schilderen.

De iconen en miniaturen zijn te bezichtigen van 1 oktober tot en met 30 oktober 2025 op woensdag tot en met zaterdag van 11.00 tot 15.00 uur.

Op zondag 26 oktober 2025 wordt om 19.00 uur Slavische muziek uit de Oosters-Orthodoxe kerk gezongen door Cantores Ludgeri o.l.v. Els Dijkerman (toegang gratis).

Bij de vespers wordt de kerk verlicht met kaarsen. Ook zijn de iconen te bezichtigen voor en na de vespers en is er gelegenheid om zelf een kaarsje op te steken. Kerk open: 18.30-20.30 uur.

Op zondag 2 november klinkt om 15.00 uur een Requiem door Capella Amsterdam o.l.v. Daniel Reuss. Ticketverkoop bij de Capella.

Kerkgebouwen:
Witte Kerk, Graaf Ottoweg 2
Gudulakerk, Markt 4

Kerkelijk bureau:
Paul Krugerstraat 8,
tel. 0573 250102
kerkelijkbureau@pglochem.nl

Correspondentie:
scriba@pglochem.nl

Ledenadministratie:
Bericht van geboorte of
overlijden, aanmelding,
opzegging en adreswijziging
s.v.p. melden aan:
ledenadministratie@pglochem.nl

Coördinatie koster:
Jan en Els Breukelman,
tel. 0573 250 102,
koster@pglochem.nl

Predikant:
Ds. P.L. Wansink
pwansink@pglochem.nl
Tel. 06 520 522 43

Pastoraat PG Lochem:
pastoraat@pglochem.nl
coördinator bezoekwerk
Amanda Jansen
Tel. 0573 250 603 of
06 387 166 17

Team vertrouwenspersonen
Ring Lochem-Zutphen
info@vertrouwenspersoonRLZ.nl
tel. 06 156 043 38

Uitvaartdiensten:
E. te Loo, tel. 0573 250 312
of 06 518 967 97,
uitvaart@pglochem.nl

Cantor-organist:
Mw. E. Dijkerman,
tel. 06 391 477 82,
elsdijkerman@gmail.com

Autopool kerkdiensten
autopool@pglochem.nl
Tom Reitsma
tel. 06 435 194 58

Bankrekeningnummers:
Diakonie NL63RABO0373740018
t.n.v. TG Dienen PGL Lochem

Beheer NL29RABO0373711530
t.n.v. Protestantse Gemeente
Lochem

Webmaster PGlochem
e-mail: webmaster@pglochem.nl

Voor meer informatie van de Protestantse Gemeente Lochem:
www.kerklochem.nl/contact

Samenspraak nr 8 - 2025, 35e jaargang

Samenspraak is het contactorgaan van
de Protestantse Gemeente Lochem.

Redactie Samenspraak

Eindredacteur: Antoinette Oprel-van Riel
Redacteurs: Jan Breukelman, Jan Dinkelman,
Diny Nijkamp en Jan Nijland
Vormgeving: Sander van Voorst

Uitgever: De Zalige Zalm, Deventer

Wilt u reageren?

De redactie van *Samenspraak* ziet uw vragen,
opmerkingen en aanmerkingen
graag tegemoet:
samenspraak@pglochem.nl, of
Paul Krugerstraat 8, 7241 DW Lochem

*De foto's in dit nummer zijn beschikbaar gesteld
door:* Jan Dinkelman, Dienne Geurtz, Arjan Klein
Hazebroek, Diny Nijkamp, Antoinette van
Oprel-van Riel, Hanneke Westland en Pixabay.

*De redactie behoudt zich het recht voor om bijdragen
in te korten en/of te redigeren.*

Kopij voor het volgende nummer inleveren **vóór 12.00 uur**
op maandag 27 oktober 2025

Samenspraak november nr. 9 verschijnt uiterlijk 15 november 2025

Inzending zondagsbrief uiterlijk **woensdagavond:** zondagsbrief@pglochem.nl

*Dit kerkblad wordt gedrukt op FSC gecertificeerd
papier. FSC staat voor: Forest Steward Council:
de Raad voor Goed Bosbeheer.*

Lees rooster

oktober

zondag	12	Psalm 119,169-176
maandag	13	Lucas 17,1-10
dinsdag	14	Lucas 17,11-19
woensdag	15	Lucas 17,20-37
donderdag	16	Lucas 18,1-8
vrijdag	17	Psalm 62
zaterdag	18	2 Timoteüs 2,14-26
zondag	19	2 Timoteüs 3,1-9
maandag	20	2 Timoteüs 3,10-4,8
dinsdag	21	2 Timoteüs 4,9-22
woensdag	22	Psalm 78,1-16
donderdag	23	Psalm 78,17-39
vrijdag	24	Psalm 78,40-55
zaterdag	25	Psalm 78,56-72
zondag	26	Lucas 18,9-17
maandag	27	Lucas 18,18-30
dinsdag	28	Lucas 18,31-43
woensdag	29	Handelingen 18,23-19,7
donderdag	30	Handelingen 19,8-22
vrijdag	31	Handelingen 19,23-40

november

zaterdag	1	Handelingen 20,1-12
zondag	2	Handelingen 20,13-24
maandag	3	Handelingen 20,25-38
dinsdag	4	Psalm 76
woensdag	5	Lucas 19,1-10
donderdag	6	Lucas 19,11-28
vrijdag	7	Handelingen 21,1-14
zaterdag	8	Handelingen 21,15-26
zondag	9	Handelingen 21,27-36
maandag	10	Handelingen 21,37-22,16
dinsdag	11	Handelingen 22,17-29
woensdag	12	Lucas 19,41-48
donderdag	13	Lucas 20,1-8
vrijdag	14	Lucas 20,9-19
zaterdag	15	Lucas 20,20-26

*Iedereen die over die steen
struikelt zal gebroken worden,
en iedereen op wie de steen
valt zal worden verpletterd.*

Lucas 20:18

Wie ben ik?

Wie ben ik? Vaak zeggen ze mij
dat ik kalm, blijmoedig en stevig
stap uit mijn cel,
als een landheer uit zijn slot.

Wie ben ik? Vaak zeggen ze mij
dat ik duidelijk, vrij en vriendelijk
spreek met mijn bewakers,
ik als de gebieder.

Wie ben ik?
Ook zeggen ze mij
dat ik lijdzaam, glimlachend, fier
de rampzalige dagen verdraag
als iemand gewend aan de zege.

Ben ik dat echt,
wat anderen van me zeggen?
Een gekooide vogel, onrustig, ziek van verlangen,
happend naar adem, iemand knijpt me de keel dicht,
hongerend naar kleuren, naar bloemen en vogelgezang,
dorstend naar woorden die goed doen, mensen dichtbij
bevend van boosheid om willekeur, om de kleinzieligste kwetsing,
waanzinnig van wachten op grotere dingen,
machteloos en bezorgd om vrienden, eindeloos ver,
moe en te leeg om te bidden, te denken, scheppend bezig te zijn,
mat en bereid om van alles afscheid te nemen.

Wie ben ik? Deze of die?
Ben ik dan vandaag deze en morgen een ander,
ben ik beiden tegelijk?
Voor de mensen een veinzer
en voor mezelf een zielige zeurende zwakkeling.
Of lijkt wat in mij nog rest, een verslagen leger,
dat in wanorde wijkt, de strijd al gewonnen.

Wie ben ik? Eenzaam getob spot met mij.
Wie ik ook ben, U kent mij, o God!
van U ben ik.

Foto: Das Bundesarchiv

juni 1944
Dietrich Bonhoeffer
(1906-1945)

Vertaling: Corrie Kopmels

*[‘Wie ben ik’ gelezen door Paul
Wansink in de kerkdienst in de
Gudulakerk op 31-08-25]*